

Валерій КОРНІЙЧУК

доктор філологічних наук

професор кафедри історії української літератури ім. М. Возняка

Львівського національного університету ім. І. Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2888-5352>

e-mail: valerkor@ukr.net

СХІДНА РЕІНКАРНАЦІЯ «ЗІВ'ЯЛОГО ЛИСТЯ»: «ПАЛЬМОВЕ ГІЛЛЯ» АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО

Проаналізовано вплив ліричної драми «Зів'яле листя» І. Франка на концепцію й жанрово-композиційну модель збірки «Пальмове гілля» А. Кримського. Звернено увагу на перегуки фіктивних передмов до обох видань, на жанрово-композиційні паралелі між творами, способи літературної містифікації, спільні мотиви й ремінісценції в окремих творах, а також на амплітуду любовних пристрастей і переживань ліричних героїв – «самогубця» та «дегенерата».

Розглянуто композиційну подібність між циклами «Зів'ялого листя» та «Пальмового гілля», використання мотивів кохання, природи, розчарування і суїцидних настроїв. Простежено, як А. Кримський адаптував знайдену щоденникову форму І. Франка та змінив акценти на специфічні орієнталістські мотиви, демонструючи вплив східної поетичної традиції. Наведено численні текстуальні ремінісценції, які підтверджують взаємозв'язок цих двох творів. Водночас відзначено самотутній східний колорит «екзотичних поезій» А. Кримського. Установлено також зв'язок Франкової ідеї відсторонення героя від особи автора в романі «Андрій Лаговський». Окрему увагу приділено рецензії І. Франка на «Пальмове гілля», у якій високо оцінено поетичну майстерність А. Кримського.

Дослідження дало змогу дійти висновку, що, попри очевидний композиційний вплив «Зів'ялого листя» на структуру «Пальмового гілля», остання збірка – не лише своєрідна східна реінкарнація «Зів'ялого листя», а й оригінальний твір, який поєднує європейську декадентську традицію з орієнтальними мотивами та особистим світоглядним досвідом автора, розширюючи тематику і поетику української інтимної лірики початку ХХ ст.

Ключові слова: поезія, Іван Франко, Агатангел Кримський, «Зів'яле листя», «Пальмове гілля», передмова, ліричний герой, автобіографізм.

Епохальне, знакове літературно-мистецьке явище часто породжує хвилю наслідувань, намагання перевершити першотвір, чи хоч би дорівнятися до нього, або принаймні залишити і свій слід у сонмі новоявлених епігонів. Так з'явилася «котлярівщина», так попервах розвивалася поезія пошевченківської доби, так творився новий канон інтимної лірики після сенсаційного «Зів'ялого листя» (1896).

Першим, хто скопіював франківський прийом знайденого щоденника був Петро Карманський, який 1899 р. дебютував збіркою під промовисто епігонською назвою «З теки самоубийця. Психологічний образок у замітках і поезіях», утім «не виявивши

в ній, – за словами Івана Франка, – особливого і витонченого характеру» (Франко, 1982, с. 13).

Згодом фіктивними передмовами почав хизуватися й Агатангел Кримський, який у другому виданні збірки «Пальмове гілля» (1902) підмінив своє «я» вигаданими постатями «знайомих», наголошуючи, що в його віршах «немає **нічого** і **ні** автобіографічного» (Кримський, 1968, с. 49), адже, мовляв, для першого циклу «Нечестиве кохання» «дав собою тему один звісний професор-орієнталіст із Бейрута», і на його прикладі поет добачив, що «кохання, коли воно чисте од сексуальної брудоти, хоч би було й ненормальне й нещасливе, може хіба розбити серце, розбити фізичне здоров'я і зробити з людини меланхоліка, та не одбирає віри в життя, не одбирає енергії до життя, не вбиває духу, не вбиває ідеальних і поетичних поривів, а навпаки – тільки облагороджує душу і наливає в ню прихильності й теплої ласки до всіх людей, з якими доводиться зустрічатися» (Кримський, 1968, с. 49). А звичайне людське кохання, на думку автора, «хоч би як іділічно та поетично воно розпочиналося, разом тратить усю свою поетичність, скоро-йно переходить на сексуалізм. На якийсь час людина, може, й оп'янить і одурить себе “мусульманським раюванням”, тільки ж далі надходить реакція, розчарування, зневіра до себе, огида до цілого світу, нудьга за минулими чистими днями, – і з живої людини робиться безсилий духом манекен або бідолашний ходячий духовний труп, що й громадські високі ідеї вже не оживляють його надовго до справжнього життя» (Кримський, 1968, с. 49–50). Тож в основі другого циклу «Кохання по-людському» також лежить начебто реальна життєва історія, що трапилася на Кавказі, де автор «мав тоді щоденно перед своїми очима таку безталанну людину, у якої песимістичний світогляд і огида до всіх людей зростали пароксизмами, паралельними до її полового життя» (Кримський, 1968, с. 50).

Мета статті – розглянути «Пальмове гілля» крізь призму Франкової збірки і з'ясувати своєрідну орієнтальну реінкарцію «Зів'ялого листя» в новому екзотичному часопросторі, у якому А. Кримський на чужу основу накладав власні узорі.

Коли І. Франко в передмові до «ліричної драми» риторично запитував, «чи варто було трудитися, щоб пустити в світ пару жмуків зів'ялого листя, кинути в круговорот нашого сучасного життя кілька крапель, затроєних песимізмом, а радше безнадійністю, розпукою та безрадністю», то сподівався, що «образ мук і горя хорої душі вздоровить деяку хору душу в нашій суспільності» (Франко, 1976b, с. 120). А тому він із надією подавав ці вірші молодому поколінню, нагадавши останній рядок із мотто Йоганна Гете (Johann Goethe) до другої книжки «Страждання юного Вертера»: «*Sei ein Mann und folge mir nicht nach!*» («Будь мужньою людиною і не йди моїм слідом!») (Франко, 1976b, с. 120). Агатангел Кримський же, навпаки, пускав у світ своє «Нечестиве кохання» не для людей фізично здорових, а тільки для людей трохи слабих, із надламанною життєвою снагою або нервами, – для тих людей, що вміють і легко плакати, і солодко нудьгувати, і молитися Богові, і умилятися» (Кримський, 1968, с. 50–51). Композиційний вплив Франкової передмови тут безсумнівний, бо, це була свідомо контрверза, гра на публіку, коли поет заявляв, що «книжка моя – для тих недужних і самотніх людей, що прихильну до них людину або сім'ю можуть з наївним егоїзмом полюбити не менше ніж цілу людськість. Тільки такі читачі (а їх єсть дуже багато) знайдуть у цій книжці рідні для себе ноти» (Кримський, 1968, с. 51).

Уже сама номеносфера «Пальмового гілля» із трициклами «Нечестиве кохання» («Уривок з *ліричного роману* одного бідолашного дегенерата»), «Кохання по-людському» («Уривки з *ліричної ілюзії*, із життя недегенератів») та «Передсмертні

мелодії» достеменно повторює жанрово-композиційну модель «Зів'ялого листя» («Лірична драма») і сценарій трьох його жмутків. Зокрема, у «Нечестивому коханні» відгомін Франкової збірки простежується на жанровому рівні, хоч у деяких поезіях помітні і прямі ремінісценції. Так, перший твір «На душі якась тривога...», якщо оминути віршовану посвяту «Вс. Хв. Міллерові», нагадує ліричне зізнання, яким починається перший жмуток («По довгім, важкім отупінню/ Знов тріскає хвиля пісень,/ Неначе з-під попелу разом/ Язиками блисне огонь»):

На душі якась тривога
Й полохливе почуття:
Щось немов давно знайоме
Виринає з забуття.
Серце жалібно тріпоче,
Наче пташка в полоні...
Ох, невже ж таки кохання
Прокидається в мені! (Кримський, 1968, с. 63–64).

Або ж рядки: «То не довгая розмова,/ І була вона зовсім порожня./ Дак чого ж вона мене згубила./ Що й жити не можна?» (Кримський, 1968, с. 64) перегукуються з епізодом зустрічі ліричних героя й героїні «Зів'ялого листя» у вірші «Раз зійшлися ми случайно...»:

Раз зійшлися ми случайно,
Говорили кілька хвиль –
Говорили так звичайно,
Мов краями, що нечайно
Здиблються з-за трьохсот миль (Франко, 1976b, с. 124–125).

На противагу Франковому самогубцеві, який не криється зі своєю «безнадійною любов'ю» («... добре знаєш, як я люблю тебе без тям»), «бідолашний дегенерат» А. Кримського згідно декларує удавано-індиферентне ставлення до об'єкта свого «нечестивого кохання»: «Ні, ніколи од мене не вчуєш,/ Що Тебе я люблю;/ Ціле небо було б захиталось/ На ту сповідь мою» (Кримський, 1968, с. 65). Йому здається, що він «утік від любови», бо «вже третя днина мина» після порожньої розмови. Іван Франко зазначає, що «се не вислов мужеської резигнації чоловіка, що поборює своє чуття, не знаходячи взаємності або з огляду на неморальність його **можливих наслідків**; се жах аскета перед самим чуттям, жах перед тим, що сам автор у “Заспіві” признавав “святим і моральним”, а зараз по слідуєчій стороні знов признає природним» (Франко, 1982, с. 195). До речі, його візаві із «Зів'ялого листя» також надіявся, галопуючи в безмежному полі: «А чень, утечу я від лютого болю» (Франко, 1976b, с. 129). Однак не вдалося ні одному, ні другому. «Я себе піддурював:/ Тиждень проминув,/ А Твого образу/ Я не призабув», – змушений визнати протагоніст «Нечестивого кохання» (Кримський, 1968, с. 66). «Не можу забути!/ Не гоїться рана!» – це запізніле одкровення «днів журби» пронизує всю психодраму «Зів'ялого листя» (Франко, 1976c, с. 10) й відгукується в «Пальмовому гіллі»: «Я гоївсь і так, і так, –/ Не зробилось серцю легко...» (Кримський, 1968, с. 73).

Закінчуючи книжку першу «Нечестивого кохання», А. Кримський допускає можливу трагічну розв'язку любовної історії свого «дегенерата»:

То життя мого каганчик –
 Догорає, мабуть, вік.
 Гасне розум, гаснуть сили,
 Гасне цілий чоловік... (Кримський, 1968, с. 69).

Тут алітероване нанизування повторів із нятяком на фатальну долю героя прямо-таки відсилає до останнього зів'ялого листка із другого жмутка:

Сипле, сипле, сипле сніг,
 Килим важче налягає...
 Молодий огонь в душі
 Меркне, слабне, погасає (Франко, 1976b, с. 153).

Лише у книжці другій першого циклу ліричний герой А. Кримського зриває з себе маску байдужості й висловлює старанно приховане «єдине бажання»: «В щасливім забутті затаювать дихання/ І чути щирес: “Люблю тебе, люблю!”» (Кримський, 1968, с. 71). Це те ж саме пристрасне прагнення «одніського слова», що не тільки би врятувало «чоловіка слабій волі», а й могло б його «героєм, генієм зробити» у «Зів'ялому листі».

Очевидно, книжку другу мав на увазі І. Франко, коли не погоджувався із твердженням А. Кримського, що «його малюнки природи не мають високої стійності» (Франко, 1982, с. 192). «Ті вірші, де автор малює красу природи і передає нам свої враження, зібрані з природи, – заперечував він у рецензії, – найкращі в його збірці» (Франко, 1982, с. 192). Імпресіоністичною настроєвістю, мінорною тональністю вони нагадують другий жмуток Франкової «ліричної драми» і слугують своєрідним інтермецо в розвитку почувань ліричного героя, який опівночі в самоті опинився в саду й загравав на лютні:

Срібlistі потоки із місяця ллються,
 Срібlistії звуки з-під лютні несуться.
 Заслухались квіти, притихнув садок,
 Ба навіть фонтан журкотливий примовк.
 Нарешті у пальми листки застогнали:
 «Не грай, чоловіче! усохнем з печали!».
 Журливо стріпнулася рожа-краса, –
 Упала на мене пахуча сльоза (Кримський, 1968, с. 71).

Хоч арабський колорит і віддаляє «Нечестиве кохання» від «Зів'ялого листя», проте кохана в образі зірки, що залишає «на небі слід вогнений» («Не зірка то! То/ Ти летиш до мене!») (Кримський, 1968, с. 72)), – посестра Франкової «дівчини-зірнички», «ясної, непривітної зорі». Нав'язливі думки про самогубство переслідують не лише героя ліричної драми («Я чую се – не варто жити,/ Життям не варто дорожити» (Франко, 1976b, с. 160)), а й «дегенерата» з «Пальмового гілля»:

Ніби мова загробная –
 Шелест бамбуку:
 «Нащо жити й відтерплювать
 Вічну муку?» (Кримський, 1968, с. 79).

У «Напутньому слові до 3-го видання» (1919) А. Кримський наводить у власному перекладі вірш азербайджанського поета Касима аль Анвара (Qasım ǝl-Ənvər), який жив у XV ст. і, крім рідної, писав також перською мовою:

Чую в душі передсмертню муку...
Бачу в повітрі я темну руку...
Пальці – розпняті... На мене стремлять...
Лізуть в обличчя... холодні... всі п'ять.
Двоє середніх – на очі лягають.
Двоє на вуха – наглухо стуляють.
Палець великий наліг на уста...
Вже... сліпота... глухота... німота... (Кримський, 1968, с. 52–53).

Як пояснював сам поет, ці рядки він процитував не випадково, бо «під отаким навислим гнітом», що тяжів над ним «літ з десятиро», писав своє «Пальмове гілля». Тут уже мало що бракувало, щоб сягнути по «маленький інструмент, холодний та блискучий» (Франко, 1976b, с. 174). «Не було надії, що доведеться на білому світі довго жити, – зізнавався автор передмови. – Сухорлява мара-смерть, щодня присуваючись до мене серед густого, чорного туману, настирливо була простягала з тієї холодної туманної темряви свої кістляві, зчорнілі пальці-клочки, щоб ними, мов кліщами, в'їстися мені у вічі, вуха, рот» (Кримський, 1968, с. 53). Такий психічний стан Агатангела Кримського, його суїцидні настрої не були художньою вигадкою, про що свідчить лист до Бориса Грінченка 4 жовтня 1892 р.: «Тілом я начебто здоровий, а в голові бозна-що робиться, – аж і самому думається, що я божеволію. Цілий місяць тільки й марю, як би де дістати опію, чи морфію, чи якої другої отрути такої, що од неї неволюча смерть приходить. І сам не можу собі одвітати: чи справді мені хочеться зникнути з світу, чи, може, я сам себе дурю? Роздобути такої отрути не маю ніякісінької змоги, а інакшим способом заподіяти собі смерть навіть не міг би, бо лякаюся болю. А втім, не ручуся, чи вистарчило б мені хоробрості вжити й морфію, бо добре знаю, що я страхополох» (Кримський, 1973, с. 96).

Проте поет видужав, й у фіналі книжки третьої його нечестивець таки знаходить лік од болю, «на який не вспів/ Ніхто ще видумав рецепти»: «Не мріти – не жити! – не кину любити/ Царівну Далеку» (Кримський, 1968, с. 84). І вже в «Коханні по-людському», умиротворений Кавказькими горами, він зізнається, що «розлучився з застарілим горем», «з давнім-сумом гадом»:

Смерті не хочу... – і думать не гоже!..
Знову живий я, живий! (Кримський, 1968, с. 91).

Франковий «бідний приятель» за одне лише слово коханої був би «щасливий, наче цар могучий», а «недегенерат» із «Пальмового гілля», зазнавши радощів кохання, поспішає сповістити: «І я – цар неба» (Кримський, 1968, с. 93). Тому й різні в них життєві перспективи. Згірчений самогубець усвідомлював, що «спільним шляхом/ Не судилось» іти з неприступною «красавицею», і вони не здибляться «ніколи./ Як дві краплі в океані», отож: «Роздільно нам прийдеться і вмирати» (Франко, 1976b, с. 123). У ліричного героя «Кохання по-людському» доля куди щасливіша:

Дивись на тую зірку:
 Ото моя.
 А поруч неї друга:
 Ото твоя.
 В тих зорях ми й по смерті
 Зійдемо знов,
 І знову нам засяє
 Свята любов (Кримський, 1968, с. 94).

Однак у невеликому циклі із промовистою назвою «Передсмертні мелодії» знову зависає пасмуга смерті. Тут уперше виявляються вже не алюзії, а відкриті ремінісценції, обернено лейтмотивні до Франкового тексту:

Дивувала зима, дивувалася:
 Де ж то сила її подівалася?
 Ще не втишились вітри студені!
 А луки розквітають зелені!
 Дивувала й земля, дивувалася,
 Звідки сили такої набралася:
 Вільно дихає грудьми розкритими,
 І поля одягаються квітами.
 Тільки я ні на що не дивуюся,
 Бо для мене зима не минулася:
 Я вдихаю не радість весняную,
 А **холодну смерть невблаганну** (Кримський, 1968, с. 114).

А в наступному вірші «По бурі» вгадується вже мікрообраз із другої веснянки «Гримить!..», тільки із проєкцією на сумну душу ліричного героя «Передсмертних мелодій»: «Все свіжіє!.. **З грому-бурі/ Обновилося земля...**/ І навіки замертвіла/ Тільки ти, душе моя?» (Кримський, 1968, с. 115). Веснянкові мотиви мовби за інерцією віддлунюють і в поезії «Я не жалую, що кину світ оцей...». Ліричний герой Франкових «Веснянок», щоб «людської муки не бачити скрізь», ладен «... Вмерти, з життя розплистися на волю,/ В рідній землиці спочити від сліз» (Франко, 1976а, с. 32). Агатангел Кримський же трактує смерть як реінкарнацію, метаморфозу свого героя, як його присутність у цьому світі в інших іпостасях: «Розіллось по всій природі:/ В любій, сонячній погоді,/ В срібних водах, у лісах, У квітках» (Кримський, 1968, с. 116). У передсмертному сні, прощаючись із Сирією, той знову «бачить милий, гарний край» і знову чує «бедуїнські пісні».

Соломія Павличко, розмірковуючи про природу любовних пристрастей ліричного героя Агатангела Кримського, на догоду власній концепції про нетрадиційну сексуальну орієнтацію автора зауважує, що «об'єкт кохання “професора” в жодному вірші не зраджує своєї статі, жодним словом не окреслена її чи його зовнішність. Немає жодного підтвердження, що цим об'єктом є жінка» (Павличко, 2000, с. 74). А тому вона не сумнівається, що об'єктом власне «нечестивого кохання» є чоловік, а в «Коханні по-людському» вже «йдеться про нормальну любов чоловіка до жінки, в якій, звичайно, не обходиться без тілесного зв'язку» (Павличко, 2000, с. 74).

Правда, І. Франко чомусь не добачив у сирійській історії «нічогосінько» неморального, нечестивого, а радше проникливо спостеріг «непереварений пережиток стародавнього аскетизму, що вважав дотик жінки, саму думку про неї гріхом» (Франко, 1982, с. 197). У рецензії на «Пальмове гілля» він делікатно не схвалював самозречення екстраординарного професора, якому зовсім не личить «числитися з такими дитячими та глупими закидами, які він вкладає в уста своїх опонентів, а тим більше оборонятися від них такими наївними штучками, як та, що буцімто **його ліричні поезії не мають у собі нічого автобіографічного** ... Адже ж лірична поезія в тім і має свою суть, що вона вислов **дійсного чуття**; інакше вона буде пустою фразеологією, на якій кожний зараз пізнається. Нині, коли в ліричних партіях навіть Шекспірових драм силкуються віднайти ремінісценції його власного **я**, д. Кримський не повинен вмовляти в нас, що його ліричні цикли не мають у собі нічого автобіографічного. Адже ж ми відразу пізнаємо його в кожному віршику.

Вже забралися у кут!
Пан професор! В вас і тут
Думи про науку!» (Франко, 1982, с. 191–192).

Утечу автора за ширму вигаданого героя не сприймала й Леся Українка. Коли той же А. Кримський у передмові до роману «Андрій Лаговський» (1905) знову почав відхрещуватися від свого героя, вона з пересердя йому написала: «Перш усього мені досадно було на Вашу передмову. Хоч Ви і впевняєте там, що Ви ні перед ким не виправдовуєтесь, але ж інакше зрозуміти сеї передмови не можна, як тільки так: вірте сумлінню, люди добрі, се **не** автобіографія! І Ви, і Франко (передмова до “Зів’ялого листя”) робите кепські прецеденти всім нам, писателям-суб’єктивістам, неначе ми обов’язані здавати справу “кому о том ведать надлежит”, як ми заряджуємо нашим власним матеріалом автобіографічним» (Леся Українка, 1979, с. 139–140).

У передньому слові «До читачів», про яке згадує Леся Українка, письменник фактично знову використовує Франкову ідею відсторонення героя від особи автора. Агатангел Кримський розігрує вигадану сценку з начебто своїм близьким приятелем, колишнім учеником, який переконує його в доцільності «Передмови до читальника», інакше «читачі вважатимуть, що в повісті вашій фігурує університетський професор, який пише вірші та ще й по-татарськи говорити вміє. Побачите: подумают, що сей професор – то то ви сами!...» (Кримський, 1972, с. 696). Як не виправдовувався автор «Андрія Лаговського» перед уявним співрозмовником, називаючи «цілу купу вчених іменнів» – вірогідних прототипів головного героя, а таки не зумів переконати свого «опонента», коли той зацитував відомий уривок із Франкової рецензії на «Пальмове гілля». Цей останній аргумент і вирішив долю передмови. Зіставшись «наодинці», А. Кримський «подумав, подумав... та й записав цілу розмову» (Кримський, 1972, с. 697).

У тій рецензії на «Пальмове гілля» І. Франко жодним словом не натякнув на перегуки збірки А. Кримського із «Зів’ялим листям», побажавши «талановитому поетові якнайбільше епізодів “нечестивого кохання”, яке плодить такі гарні поезії, а вченому професорові-арабістові – щоб пильнував своїх арабських фоліантів і не мудрував лукаво над тим, що виллється з чистої і щирої душі поета, а твердо стояв

на погляді про святість щирого почуття і святість творчої духовної сили» (Франко, 1982, с. 198).

Отже, незважаючи на очевидний жанрово-композиційний вплив «Зів'ялого листя» на структуру «Пальмового гілля», збірка А. Кримського – не лише своєрідна східна реінкарнація Франкової «ліричної драми», а й оригінальний мистецький твір, що розширив тематичні горизонти української інтимної лірики початку ХХ ст. та поєднав європейську декадентську традицію з орієнтальними мотивами й особистим світоглядним досвідом автора.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

- Кримський, А. (1968). *Поезії*. Київ: Радянський письменник.
- Кримський, А. (1972). *Твори: в 5 т.* (Т. 2: Художня проза, літературознавство і критика). Київ: Наукова думка.
- Кримський, А. (1973). *Твори: в 5 т., 5* (Кн. 1: Листи (1890–1917)). Київ: Наукова думка.
- Леся Українка. (1979). *Зібрання творів: у 12 т.* (Т. 12: Листи (1903–1913)). Київ: Наукова думка.
- Павличко, С. (2000). *Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського*. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи».
- Франко, І. (1976а). *Зібрання творів: у 50 т.* (Т. 1: Поезія). Київ: Наукова думка.
- Франко, І. (1976б). *Зібрання творів: у 50 т.* (Т. 2: Поезія). Київ: Наукова думка.
- Франко, І. (1976с). *Зібрання творів: у 50 т.* (Т. 3: Поезія). Київ: Наукова думка.
- Франко, І. (1982). *Зібрання творів: у 50 т.* (Т. 33: Літературно-критичні праці (1900–1902)). Київ: Наукова думка.

REFERENCES

- Krymskyi, A. (1968). *Poezii*. Kyiv: Radianskyi pysmennyk (in Ukrainian).
- Krymskyi, A. (1972). *Tvory: v 5 t.* (T. 2: Khudozhnia proza, literaturoznnavstvo i krytyka). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Krymskyi, A. (1973). *Tvory: v 5 t., 5* (Kn. 1: Lysty (1890–1917)). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Lesia Ukrainka. (1979). *Zibrannia tvoriv: u 12 t.* (T. 12: Lysty (1903–1913)). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Pavlychko, S. (2000). *Natsionalizm, seksualnist, oriientalizm: Skladnyi svit Ahatanhela Krymskoho*. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnovy» (in Ukrainian).
- Franko, I. (1976a). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (T. 1: Poeziia). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Franko, I. (1976b). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (T. 2: Poeziia). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Franko, I. (1976c). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (T. 3: Poeziia). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Franko, I. (1982). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (T. 33: Literaturno-krytychni pratsi (1900–1902)). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).

Valeriy KORNIYCHUK*Doctor of Philological Sciences**Professor of the Ukrainian Literature Department named after Academician M. Vozniak**I. Franko National University of Lviv**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2888-5352>**e-mail: valerkor@ukr.net*

**EASTERN REINCARNATION OF THE «WILTED LEAVES»:
«PALM BRANCHES» BY AGATHANGEL KRYMSKY**

The influence of I. Franko's lyrical drama «Withered Leaves» on the concept and genre-compositional model of A. Krymskyi's collection «Palm Branch» has been analyzed. Attention is given to the intertextual echoes between the fictional prefaces of both works, genre-compositional parallels, methods of literary mystification, shared motifs and reminiscences in individual poems, as well as the amplitude of romantic passions and experiences of the lyrical protagonists – the «suicide» and the «degenerate».

The study examines the compositional similarities between the cycles of «Withered Leaves and Palm Branch», the use of themes of love, nature, disappointment, and suicidal sentiments. It traces how A. Krymskyi adapted Franko's diary-like form and shifted the focus towards specific Orientalist motifs, demonstrating the influence of Eastern poetic tradition. Numerous textual reminiscences confirming the interconnection between the two works are provided. At the same time, the study highlights the unique Eastern flavor of A. Krymskyi's «exotic poetry». Additionally, the link between I. Franko's idea of distancing the protagonist from the author's persona in the novel «Andrii Lahovskyi» is established. Special attention is paid to I. Franko's review of «Palm Branch», in which he highly praised A. Krymskyi's poetic mastery.

The study concludes that, despite the evident compositional influence of «Withered Leaves» on the structure of «Palm Branch», the latter is not merely an Eastern reincarnation of Franko's work but an original piece that blends the European Decadent tradition with Oriental motifs and the author's personal worldview, expanding the themes and poetics of Ukrainian intimate lyric poetry at the turn of the 20th century.

Key words: poetry, Ivan Franko, Ahatanhel Krymskyi, «Wilted Leaves», «Palm Branches», preface, lyrical hero, autobiographism.